

DE
ULTIMARVM VO-
LVNTATVM INTERPRE-
TATIONE TRACTATVS AMPLIS-
SIMVS, DIVISVS IN V. LIBROS: HOSQVE PARTI-
TOS IN PLVRES INTERPRETATIONES, QVAE OPPOR-
tunis dubitationibus congruas præbent Solutiones,
vt prius sequent. paginis sigillatim ad-
notatum patet.

A V C T O R E

SIMONE DE PRAETIS, PATRICIO PISAV-
RENSI IVRIS CONSULTISSIMO.

OPVS SANE ARDVVM, NECESSARIUM AC PER-
VTILE CVNCITIS PROFESSORIBVS, NECNON
in foto verantibus.

Iam vero in gratiam totius Germanie denuo recusum, & ab infinitis mendis,
quibus Venetianum (quod collatio utrinque candido Lectori
manifestum reddet) scatebat repurgatum.

FRANCOFORTI AD MOENVM.

M. D. LXXXIII.
30. Ps.

SERENISS. VRBINI DVCI
VI. PISAVRI
CÆTERARVMQVE SVÆ DITIONIS CIVL
TATVM PRINCIPI OPTIMO
FRANCISCO MARIAE II. RVVERIO FELTRIO,

SIMON DE PRAETIS, S.

Vm annos abhinc plures, Serenissime Princeps, in tractandis Iuris Cæsarci, & Pontificij studijs, nunc Consultoris, nunc Iudicis munia implés, versatus ego fucrim: animaduerti, non esse aliam in pulcherrima Iuris compositione partem tractatione difficultiore, vñ frequentiore, re ipsa humano generi conducibiliorem, ea, quæ vltimas hominum volūtates respicit, interpretatur, & explicat. Cui rei illud argumento est, quod & veteres illi iurisperiti, & Cæsares Augusti, & subinde clarissimi Iuris professores, & magni, & insignes Interpretates hanç præ cæteris tractationem, in omni tempore responfis, constitutionibus, commentarijs, consilijs, scriptionibus commendarunt, tum illustrarunt suis. Nec sanè difficile est, veram afferre huiuscet rationē. Nam, cum homines è vita decadentes in postremis suis iudicijs, & decretis de vniuersis bonis, facultatibus, & patrimonij suis, quod post obitum suū fieri velint, statuant, & quod statuerint, firmum, & ratum esse maxime velint, nec tantum in longos annos, sed frequenter etiam in perpetuum. Hinc factum est, ut mortalibus naturaliter ad dissentiendum procliibus, & tunc potissimum, cum de re pecuniaria & quæstuaria agitur, testamenta, atque vltimæ ipsorum morientium voluntates multis sanè de causis innumeræs præbuerint litium occasionses: quare in nullo alio iuris argumento plura, quam in hoc edita fuerunt Principum placita, Iuris consultorum responsa, & Doctorum varia, & cæbra interpretamenta. Quibus ita se habentibus, operæ preclum, & quod ex re studiosorum esset, me esse facturum duxi: si obscuras, & dubias interpretum sententias, quæ in hac materia opinionum varietate, & librorum multitudine, valde certè quidem diffusa, & intricata permultæ sunt, diligenter, & dilucidè, & ornatè exponerem. Qua ratione, librum

DE INTERPRETATIONE ULTIMARVM VOLVNTA TVM TRACTATVS.

SIMONE DE PRAETIS IVRIS CON.
PISAVREN AVCTORE.

S U M M A R I V M.

ETRACTORIBVS semper in
quaenamque professione adiuvare, ma-
xime in legali scientia, cui multa pa-
ria obiecta solent, que idem videri
possunt.

2. Detractores & aliorum spe-
cium reprehensorum, que adusque du-
ras bac mundum machina, semper e-
runt.

3. Casu sicut signatum legibus comprehendi non possunt,
& legibus comprehensi separari in dubium revocantur.
4. Doctores & Magistri auctoritatem adesse, qui casu
non & dubio, legendis, conculcando, iudicando decla-
rent, quorum opiniones servantur, & possunt iam Le-
gum, quam Canonum argumenta adaptare ad non
permiscacis, & eos decidere.
5. Questiones deciderant per rationes & argumenta in de-
finitione legum.
6. Imperator res traxit sibi facultatem interpretandi &
narrandi leges condicte, quod intelligi, ut ibidem, & dis-
tinguit interpretacionem imperialis & magi-
strialis, idem.
7. Statutum mentionem faciens de lege vel iure communis,
intelligatur etiam de iure illo communis, quod habetur
ex Glossarum & Doctorum opinione.
8. Ius constare non posset sine iurisperito, qui questione posset
iuri in mehni producere, ergo, sic est necessarius, dicen-
dum est erroris, interpretatio antiquissima semper
sursum in bogore fuit adorta, iuq[ue], ipsam aut in verbo
rur interpretatione possum est, aut in equi prauij,
discrimine.
9. Scriptura est probandum memoria necessaria.
10. Doctori cuiuslibet studijs expediti multos libros habeze,
mentis scilicet necessitate cogente, donec duras legalis
des scientia.
11. Ars impressorialiterarum diuinitatis reperta, rationes &
utilitates, ibidem.
12. Plures libros faciendo nullus finis.

13. Dabia in iure clarescant per exercitium, & multiplicati-
vitem Magistrorum.
14. Libri non iure componi non possunt, nisi ut legibus &
argumentis ex his & equo procedentibus, ex quibus
& veteres compofitifuerint exemplari, ut idem.
15. Doctori, quantumvis magno, non creditur, nisi dictum
suum probet per legem, vel alio modo. Quinid nis
Glossa sine Legi.
16. Liber suo & proprio dicitur, si quis etiam omnia
alia non dicit posse in eo, & nihil de suo, quod pro
Doctori facit certe ordine, materiali quendam col-
lidente in diversis libris, & locis parsam, ut suorum
librum appellare posse.
17. Opinio Glossae & Doctori, ea tenetur, que dubium exami-
nando firmatur. Et non que persuasiorie refertur.
18. Cumulus allegationum, & per antiquiores & recentio-
res iurisconsulstis ut in ostenduntur.
19. Auctores extrahunt ab antiquis iurisconsulstis allegantur,
ut Homerius, Hippocrates, & Theophrastus.
20. Doctor Gallicus solent pro creatu miscere cum scriptis
legibus allegationes diversarum scripturarum & au-
torum: ut in hoc genere allegandi oportet alios superet
Andreas Tiraquel.
21. Andreas Tiraquel dicitur, quod penes sedomi suis stipendiis
condicior timebat viros: queruntur quo profisi-
buntur a quibus sententiae diversorum auctorum habi-
tar in suo libro accommodabat.
22. Doctor quando vis debet cumulo allegationum, quando
non.
23. Plures auctoris at es vincere vnam, vel parceris.
24. Opinio magis communis dicitur illa, que plurimum Do-
ctorum testimonia confirmatur.
25. Modernus quislibet suffici allegans, qui antiquiores can-
gesce allegando.
26. Cumulus allegationum videretur concurrire, ad quas sit
remissio quando remissum loquatur de aliquo articulo.
27. Doctor per trahendo cum glovo decisione aliquo vide-
tur eam approbare.

SIMONIS DE PRAE-
TIS PATRICII PISAV=
RENsis IVRIS CON-
SULTISS.

D E

Interpretatione ultimarum voluntatum

LIBRI TRES POSTERIORES.

HIQVE PARTITI IN PLVRES INTERPRETATIONES
QVAE OPPORTVNIS DVBITATIONIB. CONGRVAS
præbent Solutiones.

OPVS SANE ARDVVM, NECESSARIVM AC PER-
VTILE, CVNCTIS LEGVM PROFESSORIBVS.

Cum Summarijs, & Indice locupletissimis, excerptis exacta cura Domini
Petriantony Loli, eximij I.C. Ferrariensis.

Francofurti ad Mœnum, apud Petrum Fabricium,

M. D. L X X X I I L

DE INTERPRETATIONE ULTIMARVM VOLVNTATVM TRACTATVS,

SIMONE DE PRÆTIS IVRISCON.
PISAVREN. AVCTORE.

Liber Tertius.

Agrediens tertium librum assumpti tractatus de Interpretatione ultimarum voluntatum, dicam, ac proferam interpretationes alias, seu declaraciones de institutionibus heredum, & substitutionibus, & de fiduciis, postquam superiori libro diximus, tractauimusque de speciebus, preparatisbus, & probationibus Ultimarum voluntatum, de validitate, & vigore earum, & quoad scripturam, & verba testamentorum, & mentem, & sententiam testantuer.

Iaque librum hunc dividam in tres interpretationes, paratas, ut premissum est.

Primam, de institutionibus heredum.

Secundam, de substitutionibus.

Tertiam, de fiduciis.

Prima interpretatione conabor explicare, & dissoluere sex dubitationes.

Prima est, quid de testamento sine institutione heredum.

Secunda est dubitatio, quod clausulam, in omnibus autem alijs suis bonis, &c.

Tertia super verbis dispositius institutionis heredam.

Quarta dubitatio, quin ad expressionem, nominationem, & qualitatem heredum.

Quinta dubitatio, si de portionibne heredum.

Sexta & ultima de præteritione, & exhereditatione liberorum vel parentum.

INTERP. I. DVBIT. I.
SOLVITVR.

S P M M A R I V M .

- * Institutionis heredum vbi non sit, propriè dici non potest testamentum, etiam si effet inter liberos conditum, sed dicitur Codicilium, aut alia ultima voluntas.
- * Testamentum non continens nisi substitutiones reciprocas, interpretari debet, præcedentes institutiones habere.
- Argumentum à contrario sensu, non sufficit ad heredum institutionem inducendam.

- 4. Filius si effet preteritus in testamento, relictum sibi faciat non contineret honorabilem titulum institutio- nis, nisi communia opus testamentum non valere.
- 5. Relictum sibi, vel filia factum simpliciter, vel pro dote, vel pro fidei legitima, vel parte, vel partione sua, Falcida, vel pro sua benedictione, licet non dicat iure institu- tionis, valere & importare institutionem heredis, quanto est ibi soluta.
- 6. Relictum erit quid minimum iure institutionis, etiam legatario magne quantitate exstante, facies capere in- creas crescendi hereditatem, deficiens universali herede, reprobatur opin. Hald. tenet Crot.
- 7. Relictum factum sibi in ea quantitate, vel parte bona- rum, que videbatur executoribus constituta in testa- mento, valere & importare institutionem in legitima.
- 8. Filius ubi expresse in testamento patre quid relatum non habetur iure institutionis, sed pro validitate testamenti sibi causa institutionis facta intelligitur, an habeat scilicet & communitates ibidem expressas, & attributas filio heredi expresse instituto, resolutae ibidem, rur- babere tales communitates.
- 9. Institutionis heredum adeo est de substantia & essentia testa- menti, quod testator nullatenus disponere posset, quod seu testamentum validi vi testamentum sine insti- tutione heredum, valaret tamen vi Codicillio.
- 10. Institutionis heredum est triplex: propria, impropria, & impropriissima, ut ibidem declaratur.
- 11. Hereditis appellatione intelligitur propriè de herede uni- versali.
- 12. Defectus institutionis heredum in testamento suppletur per clausulas, per Notarios apponi solitas, vel codicil- liarem, vel omni modo meliori, vel per licentiam ascrica- piam extendendi ad consilium sapienti.
- 13. Sapienti potest consilere de clausula opponendis in insti- tutione, autem quam id producatur in iudicio, & obser- vit productum cum prætestatione faciendi detrahit, vel addit, secundum consilium sapienti, & potest con- sulere quid opponendum declaratum iuri, non autem suppletum facti.
- 14. Consilium patet ite datur, qui volunti testamento con- siderare de modo valide relata ordinandi, & componendi testamento.

FRANCOEVRTI AD MOENVM
APVD CHRISTOPHORVM CORVI-
NVM, IMPENSIS SIGISMVN-
DI FEYRABEND.

M. D. LXXXIII.